

ben van, keresi útját, első megnyilatkozásaiban még bizonytalan. Ez a keresés egy új kapitalista egyensúly után okozza a zavarokat és fájdalmakat." Ha Montagnon nem mondaná ezeket, akkor is ki lehetne találni, hogy a neo-szocialista mozgalom egy neo-kapitalizmusban hisz. Ez a neokapitalizmus abban állna, hogy az egyes iparágakat szindikátusban tömörítenék. Ezt csinálja a fasizmus is. „Mussolini és Hitler — írja Montagnon — ellopták tőlünk a szocialista mozgalom egy részét." Az ipar megszerzése céljából persze vissza kell vonulni a nemzeti alapra. „Erre minket a nemzeti keretekbe visszavonult népek kényszerítettek". S ha már a nemzeti keretekről van szó, akkor nyilvánvaló, hogy elsősorban a középosztály az, amelyiknek megszerzése a neo-szocialisták egyik főgondja. Ez érthető is ha tekintetbe vesszük a közalkalmazottak nagy számát Franciaországban, meg azt, hogy a szocialista párt vezető rétegének többsége köztisztviselő. A neo-szocialistáknak így kedvesebb az állhatatoságban bizonytalan és „veszélyes" középosztály, mint a munkásság egységfrontja. Egységfrontra — felfogásuk szerint — nincs szükség, mert mint Déat mondja „a fékezhetetlen egységesek hármasként hibába vezethetők bele a pártot és pedig: a Párt elvágna magát a középosztálytól, a demokráciától s végül a nemzettől". Mit mondanak még? „Mi cselekedni akarunk; átakarjuk formálni a világot melyben élünk." De hogyan? Erre Marquet felel: „Cselekedni a parlamenti mezőnyön." És Déat: „Az ország többségének jóváhagyásával." A közérdeket kell szolgálni — mondja Bonnafous, a neo-szocialisták kommentátora — a munkásait, parasztait, kereskedőit, iparosait. Ezek u. i. mind egy kalap alá tartoznak. Jelszavuk: Rend, Tekintély, Nemzet. Azután emlegetnek még valami határozatlan munkásrendet — a mai társadalomban s hogy ezt lehetségesnek tartják ez a legjellemzőbb a francia neo-szocialisták gondolkodására.

(Páris)

Löffler A.

IJA EHRENBURG — POZITIV ELŐJELLEL. Valóságstalaj nélkül ma nincsen pozitív korregény. Mindennél jobban bizonyítja ezt Ija Ehrenburg, aki ugyan mindig a kor problémáit jegyezte, de regényében játékosan, montázst montázusra halmozva, annyira, hogy utolsó könyvét már hasztalan írásnak kellett bélyegezni. Új regényében (Der zweite Tag. Malik Verlag, Prag) mégis ugyanez az Ehrenburg bizonyítja, most már pozitív előjellel, a fenti megállapítást. Az ehrenburgi destruáló szkepticizmus a negatívum valóságának, Európa ziláltságának, haldoklásának volt egyik pontos kifejezője. Haldoklás maga is. Tuléles penge, mely felemészti hüvelyét. Élet, mely tudja a másult valóságot szűkebb hazájában, Oroszországban, mely azonban ezt a valóságot mindig távoli fókuszként kezeli, hol szerelmi regémnyé színesítve (Jeanne Ney), hol csak papiros megállapításokkal dokumentálva létezését (Moszkva nem ismer könnyeket.) Párisból nézve ezzel a komplexummal nem lehetett megbirkózni. A párisi, az európai talaj a negatív előjelnek kedvezett, azt hízaltta betegesre és vetélte a regényhalandzsákat. Mindenki másnál jobban érezte az ebből adódó veszélyt Ehrenburg. Torokszorító szükség lett nála is az új talaj. A kort, egészséget, erőt, ifjúságot, jövőt jelentő valóságstalaj. Elrugaszkodás a negatívumtól, új társulás, kapaszkodás, küszködés a pozitív, a megtartó valóságért. Ehrenburg a haldoklás, a szétzúllás mutogatója, az ifjúság szívverését hallgatva, kóstolhatja az élet és emberiség zálogát. De hol van ez az ifjúság? Pesten, zsidókat verve és párbajozva? Németországban könyvmáglyát körüláncolva? Vagy

Párisban, Varsóban a munkanélküliek, az állástalanok számát szaporítva? Ehrenburg diákokról beszél, akik a mineralógiát, az emésztési zavarok tankönyvét, vagy a gabonafélék betegségének jegyzeteit evangéliumként olvassák.

Ehrenburg új regényének színhelye Szibéria. Hőse: a semmiből, a Tajgából ipari gigantta fejlődött Kusneck. Fluiduma: az ifjuság. A dolgozó és tanuló ifjuság. Együtt a valóság emberei, koponyái és gépei, a valóság munkája, melyre építeni lehet, munka, melynek tartalma van, munka, mely embereket nevel és változtat jobbakká, keményebbé, makulátlanabbá. Ahol tegnap semmi sem volt, ott ma nyüzsgő embertábor él, dolgozik, marakodik, éheznek és iszik. Minden együtt van itt: hősiesség, kapzsiság, kegyetlenség, nemeslelkűség. A barakokban Engels Antidürringje és poloskák. Az építkezésnél: emberek, akik csak azért jönnek, hogy magukra huzzák az új eszmét és ruhát és ellógnak. És ifjak, rohambrigádok, akik akkor is dolgoznak, amikor a hőmérő már semmit sem mutat. Ehrenburg a pozitívumot keresi, kutatja, világos, hogy könyve tele van szkepticizmussal. Mindaz, amit a mai intellektuel, a nyugati individualizmus az orosz komplexum ellen fel tud hozni: egy pár tucat személyre széttagolva itt koncentrálódik. A munka heroizmusát intellektuel gúny kísébbíti. A tonnamennyiség öröme, a számsorok entuziazmusa léket kap, a „diamat“-tal (dialektikai materializmus) mindent nem lehet elintézni. Hogy a tunguzok lennének a civilizáció megmentői; a kacagás kicsap a sorok közül. Az egyszerű és komplikációtól mentes, munkacélra menetelő rohamistákat ideges sajnálkozás nézi: „Ezek nem beszélnek úgy, mint emberek, akik tévednek, dadognak, akik szenvedélyesen, bensejükből beszélnének. Ehhez nem értenek.“ Amihez értenek az a munka, a tempó, a gép. Munka, mely mégsem szül géprabszolgákat, de igenis építéstudatot, teremtéstudatot, életet, ahol nincs helye félreállásnak, töprengésnek. Ha éheznek, ha vacognak is, ifjuságuk életerejét, munkaakarátát nem törli meg semmi sem. Kegyetlen védőangyal áll felettük: munka egy közös cél és eszme szolgáltatában. Sok ez, kevés? Szükséges. A szocializmus korparancsa. Minden órának más és más a valósága. Ha most Dosztojevszkivel törődne és Tolsztojba merülne: az ötéves terv világrongató ténye papiros maradt volna. „Nevettek, hogy mi mindig „vas“-ról beszélünk. Mondd meg magad, mi fontosabb ma: Anatole Franceot olvasni, vagy sineket önteni, hogy végre több és olcsóbb kenyér és szövet legyen az országban.“ A vasnak a pozitív munkának a valósága az intellektuel vergődést is legyőzi és kigyógyítja magát Ehrenburgot is szkepticizmusából. Az orosz ifjuság és vele együtt Ehrenburg csatát nyert. A nyugati civilizációból egy francia újságíró személyében, aki Valéryt magasztalta, mert senki sem olvassa — grimasz lesz. A regény főalakja: Wolodja, a kételkedő, a vergődő, az önmagát utáló, aki egyre jobban oldalra sodródik, kell, hogy ép' Dosztojevszkin át legyen öngyilkos. És jellemző, hogy egyedül ez a folyamat, ez a kibicsaklás van itt pszichológiai pontossággal végigvezetve. Ezután pontot lehet tenni. Ezt már meg lehet formálni. Ebből regényt lehet csinálni, hogy utána a pozitív igemlésnek a lapjai jöheszenek, megtisztulva, felszabadulva minden lidérc alól, hogy új embereket bizonyítsanak, ami a gigantok tövében született, ami azokkal együtt nő és fejlődik: az ifjuság ügye, az ifjuság újult lelke, a szociális munka embertváltoztató ereje, mely átgyurta, meggyógyította és pozitív értékévé avatta magát Ilja Ehrenburgot is.

(Stósz)

Fábry Zoltán